

"İstidrac" ne demektir; "keramet"ten farkı nedir?

Seyyid Şerif Cürcanî hazretleri, 'Tarifat' adlı eserinde **kerameti** şöyle tarif eder: *"Peygamberlik davasında bulunmayan bir kimseden zuhur eden harikulâde hâl."* Tarifin devamında, *"Bu hâl, iman ve salih amel sahibi olmayan birisinde görülürse **istidrac** olur"* diye ekler.

İstidracın lügat mânâsı, "derece derece yükseltmek veya indirmek"tir. İstilahta ise, "bir kimseyi, kendi arzusuna göre bir noktaya kadar götürüp, sonunda felâkete atmak," mânâsına gelir. İnsanın nail olduğu bir nimet, eğer onun hakkında hayırlı ise, bu ilâhî bir ikramdır. Eğer o nimet o şahsın kibrini ve isyanını artırır ise bu, ikram değil istidracdır.

Bu konuda, Nur Külliyyatı'nda şöyle buyrulur:

"Onların fenalıkta muvaffakiyetleri muvakkattır ve istidracdır, bir mekr-i ilâhîdir."(1)

Allah, bazı isyankâr ve zâlim kullarına bu fenalıklarına rağmen, bolca ihsanlarda bulunur. İlk bakışta, bunun onlar için bir nimet olduğu zannedilir. Hâlbuki bu hâl onların kalplerini ilâhî hakikatlerden ve ahiretten iyice uzaklaştırması sebebiyle bir ikram değil, bir istidractır, bir mekr-i ilâhidir.

Bu hakikati ders veren bir âyet-i kerime:

"Kâfirleri fitneye düşürmek (imtihan etmek) için onlardan bir kısmına dünya hayatının ziynetleri olarak tattırdığımız şeylere sakın gözünü dikme. Rabbinin rızıkı hem daha hayırlı, hem daha devamlıdır." (Tâhâ, 20/131)

Bu âyet-i kerimeden mü'minin de alacağı çok önemli bir ders vardır: O da, *"kendisine yapılan ihsanlarla gurura kapılmaması, bunun bir istidrac da olabileceğini düşünerek nefsinin kibirlenmesine fırsat vermemesidir."*

Nur Külliyyatında kerametle istidracın farkı anlatılırken şöyle buyrulur:

"İstidrac ise, gaflet içinde iken eşya-yı gaybiyenin inkişafından ve garib fiilleri izhar etmekten ibarettir."(2)

Allah'tan gafil olan bir bilim adamının kendi sahasında yeni keşiflerde bulunması, insanlar için gayb hükmünde olan o gerçekleri meydana çıkarması bir istidraçtır.

Nur Müellifi, bu istidraç sahibinin, söz konusu başarıyı kendi nefsine isnat etmekle enaniyet yoluna girdiğini ve gurura kapıldığını kaydeder. Yaptığı keşfin, Allah'ın bir ihsanı ve ikramı olduğunun şuurunda olan bir bilim adamı ise Rabbine şükreder, asla gurura düşmez.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule.](#)

(2) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale.](#)